SOSYAL, İNSAN VE İDARİ BİLİMLERDE YENİ ÇALIŞMALAR

Editör: Doç. Dr. Filiz KUTLUAY TUTAR

ISBN:978-625-6643-80-2

DUVAR

SOSYAL, İNSAN VE İDARİ BİLİMLERDE YENİ ÇALIŞMALAR

Editör
Doç. Dr. Filiz KUTLUAY TUTAR

SOSYAL, İNSAN VE İDARİ BİLİMLERDE YENİ ÇALIŞMALAR
Editör.Doç. Dr. Filiz KUTLUAY TUTAR

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar Design
Baskı: Mart 2024
Yayıncı Sertifika No: 49837
ISBN: 978-625-6643-80-2

© Duvar Yayınları
853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir
Tel: 0 232 484 88 68

www.duvaryayinlari.com
duvarkitabevi@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm

GRİ EKONOMİNİN YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ: TÜRKİYE'NİN UYUM POLİTİKALARI VE MEVCUT PERFORMANSI 5
Büşra AKIN

2. Bölüm
DEDE KORKUT HİKÂYELERİNDE "ÜÇ, YEDİ VE KIRK" SAYI MOTİFLERİ 24
Ebru AKYÜZ

3. Bölüm
BİYOEKONOMİNİN SEKTÖREL ETKİLERİ: TÜRKİY E UYGULAMASI 38
Sema CANBULUT, Nur Funda TUTAR

4. Bölüm
SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL KALKINMADA ÖĞRENEN ŞEHİRLERİN ROLÜ 76
Filiz KUTLUAY TUTAR, Elif KABCUK

5. Bölüm
VAROLUŞÇU GRUP TERAPİSİ AÇISINDAN ÖLÜM KAYGISI 107
Dilara KUTLUKAYA ,Gülşen FİLAZOĞLU ÇOKLUK

6. Bölüm
ELEŞTİREL KURAM BAĞLAMINDA MARKSİZMİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: LUKACS, KORSCH, MARCUSE 136
Iraz YAŞAR

7. Bölüm
TOPLUMSAL CİNSİYET EKSENİNDE KADINLARDA MADDE BAĞIMLILIĞI SORUNUNUN TOPLUMSAL ARKA PLANI 156
Musa YILMAZ

8. Bölüm
"SHARENTİNG" VE MARKA İMAJI: SOSYAL MEDYA, EBEVEYNLİK VE HALKLA İLİŞKİLER PERSPEKTİFİ 174
Özden ÖZLÜ

9. Bölüm
MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN TMS 38 KAPSAMINDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ: BULUT BİLİŞİM İŞLETMELERİ ÖRNEĞİ 192
Yaşar ÖZ, Burak BİLGİN, Halim AKBULUT

10. Bölüm
TÜRKÇEDE PAYLAŞILAN BİLGİ VE SÖZDE SORULAR 222
Kadri KURAM

11. Bölüm
THORNBURG'UN DEMİR ÇELİK YANILGISI: TÜRKİYE'NİN STRATEJİK SANAYİ GÜCÜNÜN İKTİSADÎ KULLANIMI 231
Ümit Remzi ERGÜN

12. Bölüm
TEKİNSİZLİK EKSENİNDE TÜRK KORKU SİNEMASINDA MEKÂN VE TARİHİ MEKÂNLARIN KULLANIMI 265
Gizem ŞİMŞEK KAYA

12. Bölüm

TEKİNSİZLİK EKSENİNDE TÜRK KORKU SİNEMASINDA MEKÂN VE TARİHİ MEKÂNLARIN KULLANIMI

Gizem ŞİMŞEK KAYA[*]

[*] Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, gizsimsek@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7514-9828

1. Giriş

İnsanoğlu dünyada var olmaya başladığından beri bilinmezliklerden korkarak ve karşısına çıkan bilinmezlikleri bilinir kılmaya çalışarak hayatını devam ettirmeye gayret göstermiştir. İnsanların duygu ve düşüncelerini yansıtmasının yollarından biri olan sinemada da bilinmezlikler ve toplumsal yaşanmışlıklar üzerine imgelemler geliştirmiş ve tür olarak korku sineması oluşmuştur.

"Tekinsiz" kelimesi ilk olarak, Freud'un 1919 yılında yazdığı, İngilizce'ye 1959 yılında çevrilen aynı adlı makalesinde geçmektedir. Freud'a göre; Almanca'da "heimlich", İngilizce'de "uncanny" olarak karşımıza çıkan tekinsiz kelimesi ve tekinsizlik durumu; korkutucu ve bize yabancı olan bir durumun veya objenin aynı zamanda bizde merak ve ilgi uyandırmasıdır. Freud tekinsizi bu makalede "alışılmışın dışında ve tanıdık olmayan şeyler" olarak tanımlamıştır. Freud, tanıdık olanın yabancılaşmasını heimlich ve unheimlich kavramları üzerinden açıklamıştır. Heim Almanca'da "ev, yuva, yurt" anlamına gelmektedir. Heimlich ise "bir eve ve aileye ait olma, yabancı olmama, tanıdıklık, aşinalık, mahremiyet" gibi anlamlara sahiptir. Unheimlich sözcüğü heimlich'in zıt anlamlısıdır; İngilizce uncanny olarak karşılanmakta ve "tekinsiz, tedirgin edici, esrarengiz, ürkütücü" gibi anlamlara denk gelmektedir. Freud'a göre "tekinsiz" olan, yeni ve hiç bilinmeyen değil, aksine tanıdık ve aşina olunanın zihinsel bir bastırılma sonucunda yabancılaştırılması durumudur. Tekinsizin işleyiş şekli bastırılmış olanın geri dönmesi, tanıdık olanın yabancı hale gelmesi, onun farklı tezahürlerle kendisini göstermesidir. (Freud, 1999: 331) Bunun yanı sıra, yakından tanıdığımızı düşündüğümüz bir şeyin bize kimi zaman tuhaf ve ürkütücü gelmesi de tekinsizlik olarak nitelendirilebilmektedir. Günlük hayatta da sıradan şeylerin tekrar etmesiyle oluşan ve dikkatimizi çeken olayların bize tekinsizlik duygusunu yaşattığı durumlar bulunabilir; örneğin vestiyere paltomuzu verdiğimizi ve bize fiş numarası olarak 62 sayısının verildiğini düşünelim. Odamıza geldiğimizde oda numaramızın da aynı olduğunu fark ettiğimizi, sonrasında ise gün içerisinde sokaklarda, reklam panolarında ya da sayıyla ilgili karşımıza çıkabilecek herhangi bir durumda aynı sayıyla karşılaşırsak bu üzerimizde farklı bir etki bırakır ve bunun tekinsiz olduğunu hissederiz. (Jentsch ve Freud, 2019: 56). Özetle tekinsizlik; korunaklı bir yuva olan evin, hayaletler tarafından ele geçirilip, korunaklılık duygusunun bastırılarak yerini korkuyla özdeş bir duyguya bırakması ve evin "perili, hayaletli ya da cinli bir eve" dönüşmesi durumu için kullandığımız bir kavramdır. Ve bu kavram özellikle korku sinemasında karakterlerin dönüşümü, evlerin alışılmışın dışına çıkması, mekânların korkutucu olması üzerinden izleyicilere tekinsizlik hissi verebilmek adına kurgulanarak yaratılmaktadır.

Sinemada kullanılan ve izleyicilerin filmin gerçekliğine yani bir anlamda dünyasına geçmesini sağlayan en önemli unsurlardan biri mekândır. Mekân kavramı; toplumsal ilişkilerin içinde ve üzerinde yaşandığı genel ortam; yeryüzü, beşerî coğrafya, sokaklar, kent yapısı, muhit, mahalle farklılıkları; gündelik deneyimlerin oluştuğu tabaka olarak ele alınabilmektedir. (Süalp, 2004: 91) Sinemada karşımıza çıkan karakterlerin içerisinde bulunduğu kurgusal bu mekânlar ile gündelik yaşam ve toplum tekrar kurgusal olarak inşa edilmektedir. Bu bağlamda mekân, filmin belirleyici öğelerinden biri konumundadır. Zira var olan filmsel öykünün içerisinde yer aldığı atmosfer, sinemanın kendi içerisinde gerçekliği yeniden kurduğu bir kurgusal dünya konumunda olmakla birlikle sinemasal bir habitat oluşturmaktadır. (Yürür, 2019: 52) Sinemasal mekânlar fiziki ya da deneyimlenmiş mekânların sinema sanatı aracılığıyla kurgulanarak perdeye ya da ekrana getirilmesiyle vücut bulmaktadır. Fizikî mekânlar, sinemasal kent manzaraları, sinemasal deniz manzaraları ya da benzeri biçimde çerçevelenerek yani kadrajlanarak ve kurgulanarak sinemasal mekânlara dönüşmektedir. (Çam, 2016: 11) Sinemasal anlatımda ışık, gölgeleme, karşıtlık, açılar, çerçeveler, tonlamalar, müzik gibi unsurlar ile mekânsal kurgular örgütlenerek yönetmen tarafından tamamen kendi denetiminde algılanan bir film mekânı yaratılmaktadır. (Beşışık, 2013: 3) Tamamıyla senaryo için tasarlanmış kurgusal mekânlara nazaran var olan mekânların film için farklı şekilde dekore edilerek yeniden üretilmesi, hastane iken otel olarak kullanılması gibi işlevsel olarak anlamlarının ve yansımalarının değiştirilmesi ya da dış ve iç çekimlerin farklı yerlerde yapılıp kurgu sırasında birleştirilerek aslında farklı iki yerin tek yer gibi gösterilmesi gibi yeniden üretimler yapılabilmektedir. (Hacıömeroğlu, 2023: 113)

Korku ve dehşet mekânın ya da mimarinin içerisinde olmak zorunda değildir. Mekân adeta bir kutudur ve bu kutuyu nesneler, duygular, düşünceler ve tedirginliklerle doldurmak, mekânın içerisinde bunları yaşamak ya da yaşatmak ve bunların gerçekleşebilmesi adına da o mekânın işlevini değiştirmek insanların, sinema özelinde ise sanat yönetmeni ile yönetmenin elindedir. (Scognamillo, 1996: 151)

Korku sineması ilk olarak içerisinde bulunduğu Avrupa'da ortaya çıktığı için, Avrupa özellikle karanlık olarak nitelendirilen çağında yani Orta Çağ döneminde yaşananların beyazperdeye yansıtılması yolunda şeytanlar, cadılar ve büyü üzerinden ilerlemeyi tercih etmiştir. Sinemanın izleyiciler için gerçekçi olmasını sağlayan koşullardan biri olan atmosfer de sinemanın ilk örneklerinden itibaren seyircileri izledikleri görüntülerin gerçek olduğuna ikna etmek adına kullanılmıştır. Kasvetli şatoların, zırhlı şövalye kıyafetlerinin kullanıldığı, örümcek ağları ile gündelik yaşamda kullanılmayan bir mekân olduğu izlenimi

verilen bu yerler, gotik edebiyattan sinemaya geçmiş, sonrasında ise toplumların değişimleri, inançların ve teknolojinin evrilmesiyle zamanla ***Rosemary's Baby*** (1968)'deki gibi kentlerdeki apartman dairelerine ya da kült bir yapım olan ***The Shining*** (1980)'deki gibi otellere geçiş yapılmıştır.

Korku sinemasında tehlike; seyirciler için dış gerçeklikte değil, projeksiyon makinesinin yansıttığı ışığın özündedir. Dolayısıyla korku filmlerinde bireylerin karşısına çıkan tehlike, gerçek yaşamın görünümlerine sahip olduğundan dahili, simgelediği tehlike ise harici yani geçmiş kaynaklıdır. (Demirci, 2006: 12) Korku filmlerindeki korku ve endişe yaratan durum ise genellikle alışıldık olanın değişimiyle sağlanmaktadır. Alışkın olduğumuz kapının, alışkın olmadığımız şekilde kendiliğinden açılması, aynada alışkın olduğumuz kendi aksimizin yerine başka bir aksin belirmesi gibi durumlar korku sinemasında tekinsizliğin seyirciye geçtiği temel noktaları oluşturur. Bu durum da Freud'un tekinsizlik kavramıyla örtüşmektedir.

Bu çalışmada Türk korku sinemasında hangi mekânların nasıl kullanıldığı incelenecek, sinemasal mekânın kurgudaki etkilerine bakılacak ve kullanılan tarihi mekânlar tekinsizlik kavramı üzerinden eleştirel kuram çerçevesinde değerlendirilecektir.

2. Korku Sinemasında Mekân Kullanımı

İnsanların bilinmezliğe dair en büyük korkusu ölümdür. Bu bağlamda korku sinemasında mezarlık imgesi ölümü anımsattığı için sıklıkla kullanılmaktadır. Kimsenin olmadığı, ıssız ve sessiz mekânlar sosyal bir varlık olan insan için güvensizlik ve tekinsizlik hislerini de beraberinde getirebilmektedir.

Alışılmışın dışında kalan her farklılık bireyler için bilinmezliğe neden olabildiğinden, bu tür farklılıklar ve geçmiş deneyimler bireyden bireye değişkenlik gösterebilmektedir. Bireylerin bir mekânda kendini güvende ve emniyette hissedip hissetmemesine bağlı olarak o mekân bireyler için tekinsiz ve ürkütücü olarak nitelendirilebilir. Örneğin geçmişte asansörde kapalı kalmış bir birey için asansörler tekinsiz bir mekân olarak görülebilmektedir. Hayatta kalma dürtüsüne bağlı olarak ortaya çıkan belirsizliğe ve emniyette olmaya duyulan gereksinim bireyden bireye değişse de kültürel kodlar bağlamında benzerlikler taşımaktadır. Karanlık dehlizler, ıssız ve daha önce insanın ayak bastığına dair iz bulunmayan ormanlar, sislerle örtülü herhangi bir alan, örümcek ağlarıyla kaplanmış, uzun zamandır kullanılmadığı belli olan ev, şato ya da konak gibi mekânlar çoğu birey tarafından tekinsiz olarak görülmektedir. Neredeyse her toplumda, her şehirde ya da köyde lanetli ya da tekinsiz olarak atfedilen bir mekân bulunmaktadır. Bunlar da genellikle geçmişte yaşanmış bir olayın anlatılarak yayılmasıyla oluşmuştur.

Korku sinemasında mekânlar iki türde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi bireylerin çoğunluğunun tekinsiz olarak nitelendireceği mekânlar, diğeri ise bireyler açısından güvenli hissedilse de güvensizliğin bir şekilde içerisine dahil olduğu mekânlar. İkinci tür mekânlar, neredeyse tüm bireylerin kendilerini güvende hissettikleri evleri olmakla birlikte, bahsi geçen mekâna doğaüstü bir unsur ya da kötü niyetli bir bireyin gelmesiyle tekinsiz duruma geçiş sağlanmaktadır.

2.1. Türk Korku Sineması'nda Mekân Kullanımı

Tablo 1: Yıllara Göre Gösterime Giren Türk Korku Filmi Sayısı

Yıl	Sayı	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı
1949	1	**2006**	2	**2013**	4	**2020**	13
1953	1	**2007**	2	**2014**	8	**2021**	21
1970	1	**2008**	1	**2015**	17	**2022**	62
1974	1	**2009**	2	**2016**	25	**2023**	47
1995	1	**2010**	3	**2017**	17		
2004	1	**2011**	3	**2018**	24		
2005	1	**2012**	3	**2019**	31		

Mekânın tekinsizleşmesi, insanı etkileyen bir olağan dışı barındırmasından kaynaklanmaktadır. Mekânın olağan dışı hale gelmesi de insanın içsel süreçleriyle ilgili olarak gerçekleşmektedir. Evin ruhsal sürecin işleyişindeki varlığı aynı zamanda kişinin evinde kendisini huzursuz hissetmesiyle de bozulabilmektedir. (Ümer, 2018: 346) Sinemada halihazırda mutlu olarak yaşanılmakta olan bir evde başlayan tekinsizlikler genellikle büyü kaynaklı ya da musallat sonucu oluşan süreçlerle sonuçlanmaktadır.

Türk korku sineması özeline inildiğinde genellikle müstakil bir evde yaşanan tekinsiz olayların aktarıldığı görülmektedir. Doğaüstü unsur olarak kullanılan büyünün, karakterlerin kendilerini güvende hissettikleri evlerine yakınları tarafından konulması ile mekân tekinsizleştirilmektedir. 2024 yılına değin gösterime girmiş toplam 294 Türk korku filmi bulunmaktadır.

Gösterime giren bu filmlerin 216'sında evin büyü yoluyla tekinsizleştirilmesi kullanılmıştır. Yeni alınıp taşınılan bir evin var olan tekinsizliğinin yeni sahipleri tarafından keşfedilmesi, alınan ve aslında tekinsiz olmayan eve tekinsiz bir büyülü nesnenin getirilmesi ya da evin bir köşesine büyü malzemesi saklanması ya da hali hazırda birine büyü yoluyla musallat

edilen bir varlık nedeniyle evin tekinsizleşmesi gözlemlenmektedir. Bahsi geçen bu evler özellikle köyde ya da banliyöde bulunan evler olarak göze çarpmaktadır. 94 ile az sayıda rastlanan kısmı ise apartman dairesi olarak karşımıza çıkmakta ancak bu apartman daireleri de çoğunlukla başka bir karakterin evi olarak, tekinsizleştirilen müstakil eve ek olarak gösterilmektedir.

Her toplumda bilinmez olarak nitelendirilen; hakkında doğaüstü rivayetler bulunan ev, köşk, kale gibi mekânlar bulunmaktadır. Bu mekânlar sinemada bazen hangi ülkede ya da toplumda olunduğunu yansıtmak amacıyla bazen ise bilinmezliğin ya da efsanenin kökeninin bulunduğuna dair bir öykü sunmak adına kullanılabilmektedir. Apartman dairesinden çok müstakil evlerin tekinsiz olarak kullanılmasının nedeninin ise genellikle tekinsiz olarak atfedilen bu evlerin müstakil olması ya da şehir ışıklarından ve kalabalığından uzak banliyö ya da köylerde, hatta bazen tekinsiz olarak nitelendirilen köylerde bulunmasından kaynaklanmaktadır. Apartman daireleri şehir içerisinde yer aldığı ve bunlara dair çok az şehir efsanesi bulunmasının yanı sıra bir apartmanda çekim yapabilmek adına çekim izinlerinin alınmasının ve kadraj içerisine film oyuncuları dışında kişilerin de dahil olabilmesinin önüne geçilebilmesi gibi etmenlerin de tercihin müstakil evlerden yana daha fazla kullanılmasına neden olduğu rahatlıkla söylenebilmektedir.

Bunların dışında filmin izleyicilerle ilk buluşma noktası olan film afişlerinde de evler tekinsiz bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. ***Drakula İstanbul'da*** (1953), ***Ölüler Konuşmazki*** (1970), , ***Küçük Kıyamet*** (2006), ***Konak*** (2009), ***Mühürlü Köşk*** (2011), ***Karadedeler Olayı*** (2011), ***Azem: Cin Karası*** (2014), ***Helak: Kayıp Köy*** (2015), ***Lanetli Anahtar*** (2016), ***Siccîn 3: Cürm-ü Aşk*** (2016), ***Gece Seansı*** (2016), ***Zuzula*** (2016), ***Kapıdaki Sır*** (2017), ***Çocuklar Sana Emanet*** (2018), ***Cin-i Ayet*** (2018), ***Cin Tepesi*** (2018), ***Sir-Ayet*** (2019), ***Şeytan Oyunu*** (2019), , ***Ecinni: Tılsımlı Mezar*** (2019), ***Hanzap*** (2021), ***Azubel*** (2021), ***Çıngırak*** (2021), ***Yakaza: Zehirli Kabile*** (2022), ***Korku Takvimi*** (2020), ***Köşk-ü Ammar*** (2020), ***Gazap*** (2022), ***Gasp*** (2022), ***Zir-i Cin*** (2022), ***Alem-i Cin 4*** (2023), ***Lanetli Miras: Yanlış Adres*** (2023), ***Silüet: Bir Yılbaşı Kabusu*** (2023), ***Zir-i Cin 2*** (2023), ***Sır: Şeytanın Kurbanları*** (2023), ***Dejar: Cin Vahşeti*** (2023) filmlerinde kısmi şekilde ya da tamamı görünecek biçimde tekinsiz olarak yansıtılan müstakil ev, şato ya da konaklar gözlemlenebilmektedir.

Ölüm imgesini akla getiren mezarlık birçok yerli korku filminde mekân olarak kullanılmıştır. Bunların daha az sıklıkla ortaya çıkan 114 yapımda mezarlık gece tekinsizliği üzerinden, 32 yapımda ise birinin merasimle defin töreninin gösterilmesi üzerinden kullanılmıştır. 83 filmde kefenlenmiş ölü ya da ölünün kefene sarılması gösterilmektedir. Bu filmlerin ise büyük çoğunluğunda

halk inançlarında görülen kefenlenmiş ölünün üzerine karnının şişmemesi amacıyla bıçak konulması ve bıçak konulmuş bu kefenli ölünün kâbus ya da halüsinasyon olarak evin salonunda ya da bir odasında filmin karakteri tarafından görülmesi yani öleceğinin belirti göstergesi konumunda evi tekinsizleştirmesi için kullanıldığı gözlemlenebilmektedir.

Siccîn 2 (2015) filminde kullanılan Çanakkale'nin Yenice İlçesi'ne bağlı Issız Cuma Mezarlığı da hem mezarlık olmasının verdiği tekinsizlik hem de Türkiye'de paranormal olayların yaşandığına inanılan bir yer olması nedeniyle fazlaca tekinsizlik hissi yaratmıştır. İnanışa göre ölen anne ile bebeğin mezarları birbirinden ayrı olsa da bir süre sonra gidildiğinde mezarların birleştiği görülmüştür. Bu nedenle tekinsiz olarak atfedilen bu mekân ve hikâyesi filme uyarlanırken var olan tekinsizliğinin üzerine tekinsizlik eklenmiştir. (Hürriyet Gazetesi)

Ayrıca ***Küçük Kıyamet*** (2006), ***İblis'in Oğlu 13. Vahşet*** (2013), ***Şeytan-ı Racim 2: İfrit*** (2015), ***Lanet: Uyanış*** (2016), ***İllet*** (2016), ***Nefrin*** (2017), ***Efsunlu: Kabirden Gelen*** (2019), ***İblis: Esir-i Beden*** (2019), ***Azaim: Cin Mezarlığı*** (2022), ***Alem-i Cin 3: Salgın*** (2021), ***Pi Sonsuzluk*** (2022), ***Ecinni 4: Ecel*** (2023), ***İblis 2: Karanlığın Sahibi*** (2023), ***Kent Mezarlığında Sızıntı*** (2023) filmlerinin afişlerinde mezarlık ya da mezar taşı görselleri kullanılmıştır. Bunların yanı sıra ***Kabir Azabı*** (2018) filminin afişinde kabir içerisinde yılanlarla sarılı çığlık atmakta olan bir adamın görseli; ***REM*** (2020) filminin afişinde kefenlenmiş bir ölü; ***Evlad-ı Cin*** (2022) filminin afişinde tabut görseli ve ***Cin Sureti*** (2023) filminin afişinde kefenlenmiş olarak çığlık atan bir adamın yakın plan görseli kullanılmıştır. ***Geri Döndü*** (2016), ***Nefrin*** (2017), ***Gaip*** (2019), ***Defin-Ecin*** (2020), ***Pi Sonsuzluk*** (2022), ***Umay*** (2023), ***Silüet: Bir Yılbaşı Kabusu*** (2023), ***Günah: Şeytanın Oğlu*** (2023) filmlerinin afişlerinde mezar ya da tabut olmaksızın topraktan fırlamış el; ***Zir-i Cin*** (2022)'in afişinde ise topraktan yarısına kadar çıkmış ölü görseli kullanılmıştır.

Yabancı korku filmlerinde sıklıkla mekân olarak kullanılan ormanlar, yerli korku sinemasında da sıklıkla kullanılmaktadır. Tekinsizlikten kaçış sırasında gidilen ya da tekinsizliğin bulunduğu yer olarak konumlandırılan orman unsuruna 102 filmde rastlanmaktadır. Bu filmlerde zaman zaman ayna, üzerinden eşyalar sallanan dilek ağacı benzeri ağaçların ya da kimliksiz mezar gibi objelerin karakterlerin karşısına çıkması ile tekinsizliğin miktarı arttırılabilmektedir.

Amerikan ve Avrupa yapımı korku filmlerinde, inançları doğrultusunda güvenli mekân ya da karakterlerin inançlı olup olmamasının vurgulanması açısından kilise ya da kiliseye gitme kullanılmaktadır. İslam inancında ise bu güvenli yer cami olarak geçtiği için, yerli korku sinemasında güvenli ve

sığınılan mekân olarak cami kullanılmaktadır. 63 filmde mekânlar arasında görülen cami genellikle güvenli bir yer olarak vaaz verilen, ibadet edilen mekân olarak kullanıldığı gibi bazı filmlerde doğaüstü varlıkların ters ibadet ettikleri, karakterleri korkuttukları bu bağlamda da sığınılsa da güvenli olmayan bir yer olarak da gösterilmiştir. ***Babil-i Cin*** (2022) filminde metruk bir caminin kullanılmasının yanı sıra ***Karanlık Sular*** (1995), ***Deccal*** (2015), ***Magi*** (2016), ***Ammar 2: Cin İstilası*** (2016), ***Lanetli Anahtar*** (2016), ***Deccal 2*** (2017), ***Bezm-i Ezel*** (2017), ***Crossbreed*** (2018) filmlerinde kilise; ***Kehanet: Ayasofya*** (2021) filminde ise sinagog mekân olarak kullanılmıştır. Bu kullanımlarda papaz büyüsü nedeniyle kilisedeki rahiplere danışılması ya da kıyamet alametlerinin dünyanın dört bir yanında olduğunun gösterilebilmesi, yalnızca İslami değil diğer dinlere ait yerlerde de kıyameti durdurmaya çalışmak için çabalandığının gösterilmesi amaçlarıyla mekân olarak tercih edilmişlerdir. Hem kilise, hem sinagog hem de caminin kullanıldığı yerli korku filmi ise ***Kent Mezarlığında Sızıntı*** (2023)'dır. Bu filmde evdeki paranormal olayların çözümü için tüm semavi dinlere ve din adamlarına başvurulduğunun altının çizilmesi adına böyle bir tercih yapıldığı gözlemlenmiştir.

D@bbe 2 (2009), ***Ezan*** (2015), ***Vesvese: Cin Tuzağı*** (2015), ***Alamet-i Kıyamet: Tarikat*** (2016), ***Ecinni: Tılsımlı Mezar*** (2019), ***Cühenna*** (2020), ***Kehanet: Ayasofya*** (2021) filmlerinin afişlerinde cami görseli kullanılmıştır. Afişinde camiye yer veren filmlerin diğer filmlerde bulunan cami sahnelerine nazaran camiyi mekân olarak çok daha az kullandıklarından hareketle, bu tercihi yalnızca bir satış stratejisine bağlamak mümkündür.

Müstakil evlerin, ormanların ya da dini mekânların yanı sıra ***Baskın: Karabasan*** (2015) filminde terk edilmiş Osmanlı karakolu, ***Fabrika*** (2020) filminde fabrika, ***İlk Seans: NMSM*** (2022) filminde metro, ***Cin Çarpılması*** (2021)'nda üniversite kampüsü, ***Efsunlu: Kabirden Gelen*** (2019) ile ***Efsunlu: Ayin*** (2020)'de öğrenci yurdu, ***Şeytanın Çocukları: El-Ebyaz*** (2016) filminde yük gemisi, ***Bezm-i Ezel*** (2017)'de cemevi, ***Melanet*** (2023) filminde maden ocağı, ***Morg*** (2017) filminde hastanenin morgu, ***Gerçek Cinler 2*** (2023) ile ***Mir Anka*** (2023) filmlerinde söz konusu filmlerin yapım şirketlerinin ofisleri, ***Efsunlu 3: Muska*** (2023)'da ise akıl hastanesi söz konusu filmlerde ağırlıklı kullanılan mekânlar olarak göze çarparak bu filmleri diğer yapımlardan ayırmaktadır.

2.2. Türk Korku Sineması'nda Tarihi Mekânların Kullanımı

Karanlık Sular (1995) filminde İstanbul'daki sarnıç, kilise ve dehlizler; ***D@bbe*** (2005) filminde Efes harabeleri, Artemis Tapınağı ve Yedi Uyurlar Mağarası; ***Gomeda*** (2006) filminde Gomeda Vadisi; ***Magi*** (2016) filminde

İstanbul'daki yeraltı mahzenleri ve tüneller; ***Ammar 2: Cin İstilası*** (2016) filminde Fransa'daki yeraltı mezarları, ***Ghosts of Garip*** (2016) filminde Garipçe Köyü'ndeki yeraltı tünelleri; ***Aşgar: Cin Vadisi*** (2019) filminde Seyit Battal Gazi ve Melik Gazi Türbeleri; ***Zifir-i Azap*** (2018) filminde Boyabat Kalesi; ***İblis: Esir-i Bede***n (2019) filminde Öşvank Kilisesi; ***Siccîn 6*** (2019) filminde Selime Manastırı; ***Yudi: Yedikonuk Cinleri*** (2022) filminde Yudi Dağı'ndaki mağara; ***Annis Ölüm Gecesi*** (2022) filminde Prusias ad Hypium antik kenti; ***Ammar 3: Cin Kabilesi*** (2022) filminde Ayasofya Camisi; ***Batıl 2*** (2023) filminde Melikgazi Türbesi karşımıza çıkmaktadır.

D@bbe (2005) filminde kullanılan tarihi yerler fon olarak kullanılmanın ötesine geçmemekle birlikte, bahsi geçen diğer filmlerde kullanılan mekânlar yaşanmışlığın, tarihin ve bu bağlamda da bu yerlerin gotik atmosferi için yani filmin tekinsizliğinin attırılması amacıyla kullanılmıştır.

Karadeler Olayı (2010) filminde kullanılan ve K… ilinin L… ilçesindeki D… köyü olarak geçen mekân nedeniyle sık sık haberler yapılmıştır. 1989 yılının ocak ayında yaşandığı iddia edilen bir olayın buluntu görüntülerinden oluştuğu söylenen filme dair araştırma yapıldığında Kırklareli'nin Lüleburgaz ilçesine bağlı Davutlu Köyü olduğu bilgisi rahatlıkla bulunabiliyordu. Bu filmin çekimlerinden sonra köy halkı ve köy muhtarı, bölgenin tekinsiz olduğu ile ilgili rivayetler nedeniyle sorunlar yaşamak zorunda kaldı. (Haberler.com) Bu bağlamda bakıldığında Davutlu Köyü'de tekinsiz ya da terk edilmiş bir mekân olmamakla birlikte köy, filmden sonra tekinsiz olarak konumlandırılmış bir mekân haline gelmiştir.

Büyü (2004) filminde Serenli Köyü adı Dengizhan Köyü yapılarak; ***Musallat 2: Lanet*** (2011), ***D@bbe: Bir Cin Vakası*** (2012), ***D@bbe: Cin Çarpması*** (2013), ***Şeytan-ı Racim*** (2013), ***D@bbe: Zehr-i Cin*** (2014), ***Helak: Kayıp Köy*** (2015), ***D@b6e*** (2015), ***Magi*** (2016), ***Lanet: Ervah Cinleri*** (2017), ***666 Cin Musallatı*** (2017), ***Büyü 2*** (2017), ***Siccîn 5*** (2018), ***Ecinni*** (2018), ***Ecinni: Tılsımlı Mezar*** (2019), ***Cinni: Nazar*** (2021), ***Ecinni 3: Issız Çığlık*** (2020), ***Lübbey'in Laneti*** (2021), ***Gizemli Köy*** (2021), ***Vesvese: Cin Fısıltısı*** (2022), ***Yasaklı Köy*** (2021), ***Maric*** (2022), ***Ecinni 4: Ecel*** (2023) filmlerinde ise terk edilmiş köyler tekinsiz yerler olarak kullanılmıştır.

Bahsi geçen filmlerdeki köylerin tekinsiz isimler verilerek kullanıldıkları gözlemlenebilmektedir. Bu yapımlardan ***Musallat 2: Lanet*** (2011) filminde Karaağaç Köyü; ***D@bbe: Bir Cin Vakası*** (2012) filminde Derunce Köyü; ***D@bbe: Cin Çarpması*** (2013) filminde Kıbledere Köyü; ***D@bbe: Zehr-i Cin*** (2014) filminde 3 Çatallı Gölge Köyü; ***Helak: Kayıp Köy*** (2015)'de 19. Köy; ***Magi*** (2016)'da Derinkuyu Köyü; ***Cühenna*** (2020)'da Çukur Köy gibi isimler verilmiştir. ***Ecinni*** (2018), ***Ecinni: Tılsımlı Mezar*** (2019), ***Cinni: Nazar***

(2021), ***Ecinni 3: Issız Çığlık*** (2020), ***Vesvese: Cin Fısıltısı*** (2022) filmlerinde ise köye bir isim verilmemiş film boyunca cinli köy olarak bahsedilmiştir.

Tablo 2: Türk Korku Filmlerinde Kullanılan Terk Edilmiş Köylere Verilen Hayali İsimler

19. Köy	3 Çatallı Gölge Köyü	Çukur Köy	Dengizhan Köyü
Derinkuyu Köyü	Derunce Köyü	Karaağaç Köyü	Kıbledere Köyü

Oysa örneğin ***Ecinni*** (2018), ***Ecinni: Tılsımlı Mezar*** (2019), ***Cinni: Nazar*** (2021), ***Ecinni 3: Issız Çığlık*** (2020), ***Vesvese: Cin Fısıltısı*** (2022) filmlerinin çekilmiş olduğu İzmir'in Aliağa ilçesine bağlı Hacıömerli Köyü, her ne kadar tekinsizlik görünümü barındığı için sıklıkla tercih edilse de; 1970'li yılların başında yaşayanların fabrikalarda çalışmak üzere bölgeden ayrılmasıyla 3 hanede yaklaşık 10 kişinin yaşadığı bir yere dönüşmüş ve bu nedenle de terk edilmiş köy sahneleri için hazır bir set konumunda kullanılmaya başlanmıştır. (HaberGlobal)

Aynı şekilde ***Lanet: Ervah Cinleri*** (2017), ***Büyü 2*** (2017), ***Lübbey'in Laneti*** (2021), ***Yasaklı Köy*** (2021), ***Maric*** (2022) filmlerinin çekildiği İzmir'in Ödemiş İlçesine bağlı Lübbey Köyü de elektriğin köye gelmemesi, arazinin bakliyat yetiştirmeye elverişli olmaması gibi nedenlerle zaman içerisinde terk edilmiş köylerden biri durumuna gelmekle birlikte, tekinsiz görünümü nedeniyle lanetlenmiş ya da cinli bir mekân olarak filmlerde hazır set konumunda kullanılıyor. (Hürriyet Gazetesi).

Siccîn 5 (2018) filminin çekildiği Nevşehir'in Ürgüp İlçesine bağlı Karain Köyü'nün boşaltmasının nedeni ise medikal doğal afet bölgesi ilan edilmesi yani bu bölgenin toprağında bulunan minerallerin kanser yaptığının belirlenmesi. (Evrensel Gazetesi) Bölge halkının yaşadıkları evlerin yapımında kullanılan kaya tüflerinin içindeki minerallerin kansere neden olduğu ortaya çıktıktan sonra boşaltılan bu köyde yapılan çekimler sırasında film ekibinin maskeyle dolaştığı da haber olarak paylaşılmıştı. (Haberler.com)

Bunların yanı sıra ***Küçük Kıyamet*** (2006), ***Ezan*** (2015), ***666 Cin Musallatı*** (2017) filmleri ise Muğla'nın Fethiye İlçesine bağlı Kayaköy'de çekilmiştir. ***Küçük Kıyamet*** (2006) filmi için oluşturulmuş olan çekim platosu çekimden sonra öylece bırakılmış ve 21 Aralık 2012 tarihinde kıyametin kopacağı söylentileri ile birlikte bu platoda yer alan sahte mezarlık ziyaretçi akınına uğramış ve buna dair de haberler yapılmıştır. (Milliyet Gazetesi) Platoya hiç

dokunulmadığı için aynı mekânlar yıllar sonra aynı köyde çekilen ***Ezan*** (2015) filminde de arka planda birkaç sahnede görülmektedir.

Konak (2009), ***Mühürlü Köşk*** (2010), ***El-Cin*** (2012), ***Azem: Cin Karası*** (2014), ***Münafık*** (2015), ***Mihrez: Cin Padişahı*** (2015), ***Ezan*** (2015), ***Siccîn 2*** (2015), ***Üç Harfliler 2: Hablis*** (2015), ***Kü'fa: Cin Kapanı*** (2015), ***Cin Hikayeleri Kayıp Bebek*** (2023) filmlerinde ise tekinsiz ya da lanetli konumdaki terk edilmiş ev ya da binalar bulunmaktadır.

Anadolu inançlarında yer alan cinlerin terk edilmiş yerlerde bulunmalarına dair inançlar, yukarıda bahsi geçen köylerin cinli olduğu ya da terk edilmiş bir evin cinli olduğu doğrultusunda verilmekte, bu da var olan hazır bir mekânın tekinsiz olarak filmde kullanımı ile oluşturulmaktadır. ***Cin Hikayeleri Kayıp Bebek*** (2023) filminde Radar Tepe Sosyal Tesisleri içerisinde yer alan metruk bina terk edilmiş eski bir Fransız doğumhanesi olarak kullanılmıştır

3. Sonuç

Bir sanat dalı olan sinema, kullandığı mekânlar üzerinden var olan bir tekinsizliği öne çıkarabilmekte ya da olmayan bir tekinsizliğin var olmasını sağlayabilmektedir. Özellikle korku türündeki filmlerde, atmosferin ürkütücülüğü ve korkutuculuğu edebiyattan özellikle de gotik edebiyattan beslenerek oluşturulmuştur. Zaman içerisinde yaşanan toplumsal gelişmeler ve teknolojik olanaklar ile birlikte şatolar ve yeraltı tünelleri yerini hali hazırda yaşanmakta olan şehir merkezlerindeki apartman dairelerine ya da tekinsizliği barındırmaya devam eden mezarlık, orman ya da terk edilmiş yerlere bırakmıştır.

Güvenli olan ev kavramı, bahsi geçen filmlerde gösterilen büyüsel araçların hane içerisine girmesiyle tekinsizleştirilerek, güvenilecek herhangi bir ortam kalmadığı hissinin ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir.

Korku filmlerinde kullanılan terk edilmiş köyler, özellikle de içeride eşyaların, fotoğrafların ve çöplerin bulunduğu bu mekânlar, hali hazırda yalnız başınıza gittiğinizde ürperti duyacağınız mekânlar olduğu için seçilmiştir. Daha önce burada yaşayan insanların neden eşyalarını öylece bırakıp gittiğinin bilinmemesi, oraya giden birçok kişi için öncelikle batıl inançların öne çıkmasına ve cinli ya da hayaletli olduğu düşüncesiyle birlikte tekinsizlik hissinin yükselmesini sağlayacağı için kullanılmaktadır. Aynı zamanda düşük bütçeli bir film çekebilmenin yani daha önce değinilen ***Küçük Kıyamet*** (2006) filmindeki gibi sıfırdan set oluşturmak yerine, maliyetsiz olarak var olan bir yerin set olarak kullanılması amacının da güdüldüğü rahatlıkla gözlemlenebilmektedir.

Sinemanın gerçekliği kurgulaması üzerinden bazı batıl inançların filmlere yansıdığı ve ***Siccîn 2*** (2015)'teki gibi tekinsizliği bilinen mekânların sırlarını açıklamaya yönelik yeniden bir kurmaca yapılabildiği gibi, aslında herhangi bir tekinsizlik nedeniyle değil de insanların yaşam koşullarının elvermezliği nedeniyle terk edilmiş köyler de filmlerde kendilerine atfedilen tekinsizlik vurgusu nedeniyle bu şekilde bilinmeye başlamıştır.

Bu bağlamda bu çalışma ile sinema filmlerinin herhangi bir ortamı tekinsiz olarak rahatlıkla gösterebileceği, sinema izleyicilerinin gerçeklik algısı ile oynandığı için de tekinsiz olmayan yerlerin tekinsiz gibi algılanabileceği tespit edilmiştir.

Kaynaklar

Beşışık, G. (2013), Sinema ve Mimarlıkta Mekân Kurgusu ve Kavrayışı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Çam, A. (2016), Sinemasal Mekânlar ve Sinemasal Mekânların Çözümlenmesi, *Sinecine Dergisi*, 7(2), s.7-37.

Demirci, T. T. (2006), *Korku Sinemasının Psikanalizi*, İstanbul: Es Yayınları.

Evrensel Gazetesi (2021), *Kanser nedeniyle boşaltılan köyde insanlar yaşamaya devam ediyor*, https://www.evrensel.net/haber/424611/kanser-nedeniyle-bosaltilan-koyde-insanlar-yasamaya-devam-ediyor, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

Freud, S. (1999), *Sanat ve Edebiyat*, 1. Baskı, İstanbul: Payel Yayınları.

Haberler.com (2018), *Kanserli köyden vizyona Siccîn 5 geliyor*, https://www.haberler.com/guncel/kanserli-koyden-vizyona-siccin-5-geliyor-11067995-haberi/, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

Haberler.com (2018), *Tüm Türkiye bir dönem bu olayı konuşmuştu! İşte esrarengiz Karadedeler Olayı'nın geçtiği Davutlu Köyü'ndeki son durum*, https://www.haberler.com/yasam/bir-donem-tum-turkiye-nin-konustugu-karadedeler-14542646-haberi/, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

HaberGlobal (2022), *Terk edilen köy yapımcıların gözdesi oldu*, https://haberglobal.com.tr/yasam/izmirin-aliaga-ilcesine-bagli-haciomerli-koyu-yapimcilarin-gozdesi-oldu-173300, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

Hürriyet Gazetesi (2015), *Çanakkale'de yer değiştiren mezar*, https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/canakkalede-yer-degistiren-mezar-28800044, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

Hürriyet Gazetesi (2020), *Türkiye'nin hayalet köyü! Sadece 15 kişi kaldı, diğerleri ise…*, https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/galeri-turkiyenin-hayalet-koyu-sadece-15-kisi-kaldi-digerleri-ise-41054276, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

Hacıömeroğlu, T. N. (2023), Gerçekliğin Yanılsamaları: Sinemada Kent ve Mekânın Yeniden Üretimi, içinde, Celal Abdi Güzer (Editör), *Sinema ve Mimarlık*, s.112-123, 1. Baskı, İstanbul: Fol Yayınları.

Jentsch, E. ve Freud, S. (2019), *Tekinsizliğin Psikolojisi Üzerine Tekinsizlik Üzerine*, 1. Baskı, İstanbul: Pales Yayınları.

Scognamillo, G. (1996), *Korkunun Sanatları*, 1. Baskı, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Sülap, Z. T. (2004), *Zamanmekân*, 1. Baskı, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Şimşek Kaya, G. (2023), Türk Korku Sineması Kronolojisi 5. Cilt (2022), Ankara: İzan Yayınları.

_____ (2022), Türk Korku Sineması Kronolojisi 4. Cilt (2020-2021), Ankara: İzan Yayınları.
_____ (2020), Türk Korku Sineması Kronolojisi 3. Cilt (2018-2019), Ankara: İzan Yayınları.
_____ (2020), Türk Korku Sineması Kronolojisi 2. Cilt (2016-2017), Ankara: İzan Yayınları.
_____ (2020), Türk Korku Sineması Kronolojisi 1. Cilt (1914-2015), Ankara: İzan Yayınları.
Yürür, F. (2019), *Tek Mekânlık Filmler*, 1. Baskı, Ankara: Perseus Yayınevi.
Ümer, E. (2018), *Tekinsiz ve Temsil*, İstanbul: Pales Yayınları.
Milliyet Gazetesi (2012), *21 Aralık yaklaştıkça boş mezarın başına geliyorlar*, https://www.haberturk.com/gundem/haber/804575-cakma-mezarlik, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).